

Evangelisk-luthersk Psalmebog for de dansktalende Menigheder i Slesvig.

En Anmeldelse af Hans Nissen.

Iblandt de Salmebøger, der for Tiden ere i Brug i de nordslesvigske Menigheder, er der ingen, der fuldt ud tilfredsstiller de Krav, der med Rette kunne stilles til en god og tidssvarende Salmebog. Den Pontoppidanske Salmebog, der til næste Aar kan fejre sit 150-aarige Jubilæum, benyttes endnu i mange Menigheder. Den var ganske vist i sin Tid en ypperlig Bog, men er nu saa forældet, at den længe har trængt til en Afløser. Den af Præsterne Meyer og Boesen i 1847 udgivne Salmebog maa nærmest betragtes som et Forsøg paa at omarbejde den gamle Pontoppidanske i en mere tidssvarende Form. Den har imidlertid ikke ret formaaet at vinde Indgang og benyttes vistnok kun i nogle faa Menigheder. Det samme gjelder om den af Provst Valentiner, for en halv Snes Aar siden udgivne Salmebog, der ligefrem betegnes som en revideret Udgave af den Pontoppidanske Salmebog. Om dem begge maa det siges, at de i altfor ringe Grad have taget Hensyn til den rige Skat af Salmer, hvormed den danske Literatur er bleven forøget i vort Aarhundrede. Evangelisk-kristelig Salmebog benyttes desværre endnu ved Gudstjenesten og Religionsundervisningen i en hel Række nordslesvigske

Menigheder, medens den i Danmark for længe siden er afløst af en bedre Salmebog. Den udkom 1798 og er helt gennemtrængt af den i hin Tid herskende, rationalistiske Aand. Mange af vore bedste Salmer fra ældre Tid ere ikke optagne i den, og de, der findes, ere tilstede i en saa forandret og forkvaklet Skikkelse, at de tildels neppe ere til at gjenkjende. Den evangelisk-kristelige Salmebog er ubetinget den daarligste Salmebog, der eksisterer og nogensinde har eksisteret i det danske Sprog. Roskilde Konvents Salmebog, der udkom 1855, og i Danmark næsten overalt har afløst den evangeliske, er ogsaa i sin Tid bleven indført i nogle Menigheder i Nordslesvig. *) Den er vel i mange Henseender en særdeles fortrinlig Salmebog, men det vil dog neppe kunne nægtes, at mange af de gamle Salmer ere vel meget ændrede og afkortede, ligesom der ogsaa er optaget en stor Del middelmaadige Salmer fra den evangelisk-kristelige Salmebog.

Det anførte vil formentlig være tilstrækkeligt til at godtgjøre, at der i Nordslesvig er en virkelig Trang tilstede til en ny Salmebog. At der ogsaa i vide Kredse hersker et levende Ønske i denne Retning, derom vidner de Bestræbelser, der for nogle Aar siden bleve gjorte for at fremme Sagen, saavel af enkelte kirkeligsindede Mænd, som ogsaa af de nordslesvigske Provstisynoder. Disse Bestræbelser førte dog, af flere Grunde, ikke til noget Resultat.

Salmebogssagen kom først i det rette Spor, da den

---

*) I Slutningen af Halvfjerdserne lod Avtoriteterne Roskilde Konvents Salmebog fjærne af alle sønderjydske Skoler, og omtrent samtidig blev det de Menigheder, som ikke allerede havde den i Brug, forbudt at indføre den som Kirkesalmebog.

blev indbragt i Fællessynoden i Rendsborg i Juni 1883, hvor Pastor Kier i Østerløgum, nu Provst i Tønder, efter Aftale med de andre nordslesvigske Synodemedlemmer stillede et bestemt Forslag om Udarbejdelsen af en ny Salmebog for Nordslesvig. Forslaget blev af Synoden modtaget og behandlet med særdeles Velvillie, og der blev tilsidst vedtaget følgende Resolution: „Paa Grund af den i vore landskirkelige Menigheder med dansk Kirkesprog forhaandenværende Salmebogsforvirring og delvise Salmebogsnød, og for at aabne de nævnte Menigheder en Udvej af denne Forvirring og Nød, beslutter Synoden at rette den Opfordring til det Kongelige Konsistorium, at højssamme vil overdrage Udarbejdelsen af et Udkast til en Salmebog for disse Menigheder til en Kommission, hvis Størrelse det Kongelige Konsistorium bestemmer, og hvis Medlemmer det udnævner efterat have hørt de dansktalende Provstisynoder. Grundlaget for denne Salmebog maa, efter Synodens Mening, dannes af de Salmer i de for Tiden benyttede Salmebøger, der ere blevne Fælleseje for det kristelige Folk i hine Egne. Udkastet er dernæst at offentliggjøre ved Trykken og at forelægge de vedkommende Provstisynoder til Betænkning. Derefter fastsættes Udkastet af det Kongelige Konsistorium og forelægges Fællessynoden til Vedtagelse. De nødvendige Pengemidler overtages af Fællessynodens Etat.“ Med Vedtagelsen af denne Resolution, var der gjort et betydningsfuldt Skridt fremad i Salmebogssagen, og der var fra nu af Grund til at haabe, at denne tilsidst vilde finde en heldig Afslutning. — Konsistoriet paalagde derefter de fem nordslesvigske Provstisynoder at udpege hver tre Mænd, som kunde være skikkede til at indtræde i Salmebogskommissionen. Efterat

dette var sket paa Synodernes Møder i Sommeren 1884, udnævnte Konsistoriet fem af de udpegede Mænd, nemlig Præsterne Claussen i Dybbøl, Nielsen i Højrup, nu i Sommersted, og Prahli i Møgeltønder, samt Grev Schack til Schackenberg og Gaardejer P. Skau fra Bukshave, til Medlemmer af Salmebogskommissionen og Generalsuperintendent Godt i Slesvig til at tiltræde denne som Formand. Kommissionen har arbejdet med stor Ihærdighed og Sagkundskab og tilendebragt det særdeles omfattende Arbejde i forholdsvis meget kort Tid, uagtet den Standsning, der indtraadte i dens Arbejder ved Generalsuperintendent Godts Død, i hvis Sted hans Efterfølger, Generalsuperintendent Kaftan, senere udnævntes til Formand for Kommissionen. I Efteraaret 1888 var Forslaget til den nye Salmebog færdigt og trykt, saaledes at det kunde forelægges Provstisynoderne, hvis Møder i den Anledning vare blevne udsatte til henimod Aarets Slutning. Alle fem Provstisynoder godkjendte Forslaget, men flere af dem udtalte dog tillige det Ønske, at det maatte blive underkastet endnu et Gjennemsyn af Kommissionen, og at der forinden maatte gives Synodemedlemmerne Lejlighed til at fremkomme med deres Ønsker og Forslag med Hensyn til Salmebogens Indhold. Konsistoriet imødekom ogsaa beredvillig dette Ønske, og efter udstedt Bekjendtgjørelse derom indgik der en Del Forslag, dels angaaende Tekstændringer, dels angaaende Optagelse eller Udeladelse af Salmer, og disse Forslag bleve for en Del tagne til Følge ved den Revision af Salmebogsudkastet, som derefter fandt Sted. Dermed var dette færdigt fra Salmebogskommissionens Side, saaledes at det af Konsistoriet kunde forelægges Fællessynoden, der traadte sammen i Rendsborg i Marts 1889, og som, ligeledes for Salmebogssagens-Skyld,

var bleven udsat nogle Maaneder. Efterat et af Synoden til Behandling af Salmebogssagen nedsat Udvalg paa fem Medlemmer havde afgivet sin Betænkning, blev Salmebogen enstemmig vedtaget, tilligemed Loven om dens Indførelse, i Synodens Møde den 29. Marts. Ligeledes vedtoges, efter Udvalgets Indstilling, at der skulde vedføjes Salmebogen et Tillæg, bestaaende af Kollektor, Perikoper og Lidelseshistorie, efter en af Salmebogskommissionen fastsat Plan, en af Salmebogskommissionen bearbejdet Bønnebog, indeholdende Morgen- og Aftenbønner, med Kingos Hjertesuk o. a. m., de syv Bodssalmer og ti andre Salmer, samt de tre nyttestamentlige Lovsange. Endelig vedtoges det, ligeledes efter Udvalgets Indstilling, at Salmebogen skulde trykkes i Versform, i en Udgave med stor Tryk, i samme langagtige Format, som alle nyere danske Salmebøger, og om mulig tillige i en Udgave med mindre Tryk, svarende til Lommeudgaven af den nye tyske Salmebog. — Dermed var altsaa Salmebogssagen bragt til Ende fra Fællessynodens Side, og efter de Oplysninger, der gaves i Sommer paa Haderslev Provstisynode, kan det ventes; at Salmebogen vil udkomme i den nærmeste Fremtid.

Den nye Salmebog indeholder et fortrinligt Udvalg af den rige Salmeskat, der efterhaanden er fremstaaet i det danske Sprog, fra Reformationstiden indtil vore Dage. Der findes i Alt 624 Salmer, hvoraf noget over Trediedelen er taget fra vore tre betydeligste Salmedigtere, Kingo, Brorson og Grundtvig, men desuden er der ogsaa hentet Bidrag fra de fleste andre danske Salmedigtere, hvis Sang har haft Betydning for det kirkelige Liv gennem de skiftende Tider. Henved 200 Salmer hidrøre fra dette Aarhundrede. En hel Række af Salmer stammer oprindelig

fra fremmede Sprog, navnlig fra Tysk. Hertil høre Luthers Salmer, af hvilke de fleste ere optagne. De fleste af disse Salmer ere gjengivne i fortrinlig Oversættelse, og om mange af dem kan det siges, at de ere hele den protestantiske Kristenheds Fællesejendom. De Menigheder, der hidtil have benyttet de gamle Salmebøger, ville i den nye Salmebog gjenfinde 300, eller noget derover, af de kjendte Salmer, men de ville desuden blive delagtige i den Rigdom af dejlige Salmer, der er fremkommen i den nyere Tid og som allerede længe have været kjendte og skattede højt i den danske Menighed. Med Roskilde Konvents Salmebog har den nye Salmebog henimod 300 Salmer tilfælles, hvoraf 91 ere optagne ordret, saaledes som de findes i denne.

Salmebogskommissionen har øjensynlig fulgt det Princip, at optage Salmerne i den Skikkelse, som de oprindelig have fra Forfatterens — eller Oversætterens — egen Haand. Fuldt ud har dette dog ikke kunnet lade sig gjøre, thi dels have mange, navnlig af de ældre Salmer, en altfor uforholdsmæssig Længde, saa at de have maattet afkortes, dels forekommer der i mange af de gamle Salmer Udtryk og Vendinger, der enten ere forældede, saaledes at de næppe mere vilde blive forstaaede, eller som i Tidens Løb have faaet en noget forandret Betydning, saa at de nu forekomme os platte og smagløse og derfor snarere vække Anstød, end tjene til Opbyggelse. Det maa imidlertid erkjendes, at der, i det hele taget, kun er foretaget Ændringer, hvor saadant var absolut nødvendigt, og at disse ere skete med varsom Haand, saa at Salmernes oprindelige Kraft og Skjønhed ikke derved er gaaet tabt.

Salmerne i den nye Salmebog ere ordnede i ni Hovedafsnit, hvoraf det første indeholder Salmer til Søndagen

og den sædvanlige Søndagsgudstjeneste. Derefter følger i tre Afsnit Salmerne til de tre store kirkelige Festkredse. I femte Afsnit er optaget en Snes Salmer til Kirkeaaaret, som ikke have kunnet finde Plads i de foregaaende Afsnit. De fire sidste Afsnit handle henholdsvis om den hellige almindelige Kirke, Kristenlivet, det timelige Liv og de sidste Ting. De fleste af disse Hovedafsnit ere atter delte i flere eller færre Underafdelinger. Den indenfor hver Afdeling strængt gennemførte alfabetiske Ordning af Salmerne tjener til at lette Oversigten.

De slesvigske Menigheder ere tilvisse de Mænd megen Tak skyldige, som paa en saa heldig Maade have udført det Hverv, der var dem overdraget. Men dernæst have ogsaa, saavel det Kongelige Konsistorium, som Synoderne, et vel grundet Krav paa Menighedernes Tak, for den villige Maade, hvorpaa de have medvirket til Salmebogs-sagens heldige Udfald. Det maa haabes, at vore Menigheder ville vise deres Taknemmelighed ved overalt at modtage den nye Salmebog, der nu forhaabentlig i en nær Fremtid vil blive dem tilbudt, og Gud give saa, at den maa blive en Folkebog i dette Ords bedste og ædleste Betydning.

